

Nederlandse Zorgautoriteit
t.a.v. de voorzitter,
mr. drs. T.W. Langejan
Postbus 3017
3502 GA UTRECHT

Onderwerp: Kostenonderzoek mondzorg
Ons kenmerk: 040713-D-RM-mw-NZa
Heemstede, 4 juli 2013

Geachte heer Langejan,

De Associatie Nederlandse Tandartsen (ANT) maakt zich ernstige zorgen over de opzet en uitkomsten van het kostenonderzoek mondzorg dat momenteel in opdracht van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) wordt uitgevoerd. Met het onderzoek wil de NZa de opbrengsten, productie, praktijkkosten en tijdsbesteding bij aanbieders van mondzorg in kaart brengen. Met deze gegevens gaat de NZa vervolgens de tarieven voor de mondzorg in 2014 onderbouwen of herijken. De ANT heeft echter moeten constateren dat er sprake is van een onjuist onderzoek. Daarmee legt de NZa op voorhand een zware hypotheek op de toekomst: elke conclusie of consequentie die de NZa aan de uitkomsten verbindt is discutabel en op z'n minst arbitrair. Wat de ANT het meeste steekt, is het ontbreken van een visie op de toekomst van de mondzorg in Nederland.

Het onderzoek richt zich op mondzorgpraktijken en niet op de beroepsbeoefenaren. Dat kan een legitieme insteek zijn, maar het beperkt de mogelijkheid om verantwoorde conclusies te trekken enorm. Een praktijk eigenaar is niet per definitie een tandarts. Bovendien is de steekproef onjuist omdat de paar duizend tandartsen die in de mondzorg werkzaam zijn als zelfstandig ondernemer zonder personeel (ZZP'ers) worden buitengesloten in het onderzoek. De mondzorgsector wordt dus niet gedetailleerd en representatief in kaart gebracht, zoals wij dat graag gezien hadden. De mondzorg wordt geperst in een keurslijf dat blijkbaar vooraf bepaalde doelen dient, waar de ANT zich niet in kan vinden.

Beeldvorming

Wij benadrukken daarom met klem dat dit onderzoek geen enkele uitspraak tot gevolg kan hebben over wat 'de tandarts', de uiteindelijke zorgverlener waar het allemaal om draait, betreft. En tevens niet wat een tandarts zou verdienen. Het publiekelijk maken van dergelijke uitspraken via de media, heeft een onjuiste beeldvorming tot gevolg bij verzekeraars, politiek en het grote publiek in Nederland. Elke vorm van berichtgeving via de media met onjuiste suggesties of conclusies op basis van dit onderzoek zullen wij dan ook fel bestrijden. De Nederlandse mondzorg behoort kwalitatief tot de wereldtop en met een prijskaartje waar menig omringend land jaloers op kan zijn.

Deze kritiek kan niet nieuw voor u zijn. Voor het onderzoek is een klankbordgroep ingesteld, waarmee Deloitte en de NZa de opzet en de uitvoering van het onderzoek bespreken. In deze klankbordgroep zijn brancheverenigingen van mondzorg-aanbieders, waaronder de ANT, zorgverzekeraars en consumentenorganisaties vertegenwoordigd. De invloed van deze klankbordgroep en dus ook van de ANT, is echter nagenoeg afwezig. Er is tot in detail gesproken over de onderzoeksmethode, maar met alle opmerkingen en het commentaar is door de NZa weinig tot niets gedaan. Vervolgens zijn de vragenlijsten zonder overleg met de klankbordgroep verzonden en is het onderzoek zonder aanpassing van de methode gestart. Aldus lijkt de klankbordgroep in het leven geroepen om betrokkenheid van marktpartijen te borgen, maar in feite is dat slechts schijn. Wij ontkennen niet dat de NZa de bevoegdheid heeft een kostenonderzoek uit te voeren zoals zij zich dat voorstelt, maar het zou de NZa hebben gesierd als zij dit vooraf had gemeld. Wij hadden ons dan de moeite van deelname kunnen besparen.

Onderzoeksmethode

Bij herhaling heeft de ANT gevraagd welke systematiek of welk rekenmodel gebruikt wordt om de uitgevraagde informatie om te buigen in de richting van een herijking en onderbouwing van de tarieven die bij de individuele prestatiecodes behoren. De NZa zegt hierover niet te beschikken. Dit doet het ergste vrezen over hoe er met de gegevens zal worden omgegaan. Als er geen rekenmodel of methode is, wordt het vervolg, genaamd beleidsfase, een arbitraire aangelegenheid. De onderzoeksmethode is dus niet valide omdat de tarieven niet onderbouwd worden maar praktijk-opbrengsten op basis van een fictief norminkomen worden bijgesteld. Aan de hand van deze 'methode' wordt geen rekening gehouden met de verscheidenheid aan mondzorgpraktijken, waardoor een onjuist beeld ontstaat van de werkelijkheid. Wij stellen als ANT daarom heel duidelijk dat wij het totaal oneens zijn met de opzet van dit onderzoek en de gekozen 'methode', die wij niet als zodanig zouden willen benoemen.

Een werkelijk goede en bedrijfseconomische onderbouwing van tarieven vergt een gedetailleerd inzicht in de kostenopbouw en met name in de relatie tussen de vaste- en de variabele kosten van een praktijk. Het vergt ook een goed inzicht in de kostprijs per prestatiecode, hoe groot de verschillen van praktijk tot praktijk ook zullen zijn. Tarieven hebben een economische signaalfunctie. Zowel zorgverleners als consumenten reageren op de tarieven en stemmen hun economisch handelen daarop af. Deze tarieven ontlene aan een onuitgesproken inkomenspolitiek heeft de schijn van misbruik van bevoegdheid. Inkomen zou het sluitstuk moeten zijn nadat alle belangrijke zaken van de mondzorg zorgvuldig zijn afgewogen, niet een a priori uitgangspunt.

In het belang van de patiënt

Wij zijn van mening dat er nog andere prioriteiten zijn, die via het onderzoek aandacht zouden moeten krijgen. De laatste cijfers geven aan dat er jaarlijks meer buitenlandse tandartsen instromen (275), dan dat onze eigen universiteiten afleveren (240). Hier raken de verhoudingen zoek. De opleidingscapaciteit is onvoldoende, ook al zijn met taakherschikking nog enige slagen mogelijk als het gaat om efficiency in de mondzorg. Wij onderschrijven de visie van het Capaciteitsorgaan en delen ook de bezorgdheid van de NZa op dit punt. Maar bezorgdheid alleen is niet genoeg. Het zou de NZa sieren als de organisatie in deze kwestie haar verantwoordelijkheid als marktmeester neemt.

Ook in het belang van de patiënt. Beleid voor de toekomst is alleen te baseren op betrouwbaar en valide onderzoek dat blijkt geeft van de complexiteit van de praktijk, in de context van deze tijd. Op dit moment lijkt de mondzorg echter de speelbal van de politiek; beleid wordt gebaseerd op vooringenomenheid en resultaten lijken te worden gestuurd in de door diezelfde politiek gewenste richting waaraan de NZa medewerking lijkt te geven. Uiteindelijk allemaal ten koste van de kwaliteit van zorg voor de patiënt, omdat tandartsen hun werk niet meer kunnen doen, zoals ze dat zouden willen doen, met vakmanschap, aandacht en zorg voor de patiënt. Wat rest is onrust, onzekerheid en onduidelijkheid onder tandartsen, waardoor patiënten niet de aandacht en zorg dreigen te krijgen die ze verdienen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Jan Willem Vaartjes
Voorzitter Associatie Nederlandse Tandartsen